

Sanda Lucija Udier – Marica Čilaš Mikulić, Sveučilište u Zagrebu

CROATICUM – CENTAR ZA HRVATSKI KAO DRUGI I STRANI JEZIK

Croaticum, središnji nacionalni lektorat za hrvatski kao strani i drugi jezik te ispitni centar za neizvorne govornike hrvatskoga jezika, dio je Odsjeka za kroatistiku na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. S radom je počeo 1962. godine pod imenom Tečaj hrvatskoga jezika za strance. Od godine 1986. naziva se Pripremna godina studija, a 2003. preimenovan je u Croaticum – hrvatski za strance. Godine 2007. dobio je svoje sadašnje ime.

Od 2005. godine Croaticum izvodi nastavu po novom programu za koji je dobio dopusnicu za rad od Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa.

U sklopu svoga programa Croaticum nudi semestralnu nastavu, kombinirane jednomjesečne tečajeve, Malu ljetnu školu i individualne satove.

Semestralna se nastava izvodi po sveučilišnom kalendaru u zimskom i ljetnom semestru svake akademske godine. Obuhvaća 220 sati i sastoji se od jezičnih vježba (I, II i III), koje se održavaju svaki dan u trajanju od 3 nastavna sata, govornih vježba (koje izvode fonetičari), programa hrvatske kulture za polaznike završnoga stupnja (koju izvode nastavnici Odsjeka za kroatistiku i drugih odsjeka Filozofskog fakulteta), od terenske nastave i programa izvannastavnih kulturnih sadržaja te gostovanja poznatih književnika i redatelja.

Kombinirani jednomjesečni tečajevi nude se tijekom cijele akademske godine, a pod njime se podrazumijeva nastava u grupi u trajanju od četiri tjedna (60 nastavnih sati) i 15 sati individualne nastave.

Mala ljetna škola traje četiri tjedna u lipnju i srpnju (75 nastavnih sati).

Uz izvođenje nastave bitan segment Croaticumovih djelatnosti jest provjera znanja hrvatskoga jezika za neizvorne govornike radi stjecanja prava na upis na visokoškolske ustanove u Republici Hrvatskoj i za stjecanje dozvole stalnoga boravka.

Nastava se izvodi na tri osnovna stupnja, početnome, srednjem i naprednom, od kojih je svaki podijeljen na još dva podstupnja, viši i niži: 1a (usporediv sa stupnjem A2+ po CEF-u), 1b (usporediv sa stupnjem B1 po CEF-u), 2a (usporediv sa stupnjem B1+ po CEF-u), 2b (usporediv sa stupnjem B2 po CEF-u), 3a (usporediv sa stupnjem B2+ po CEF-u), 3b (usporediv sa stupnjem C1 po CEF-u).

Na Croaticumu hrvatski jezik uči oko 300 polaznika godišnje. Broj polaznika raste iz semestra u semestar. Sastav polaznika Croaticuma vrlo je heterogen. Polaznici se razlikuju po zemlji podrijetla (do sada ih je na Croaticumu bilo iz više od 120 različitih zemalja, a gotovo svakoga semestra dolaze polaznici iz neke nove zemlje), vrsti i razini obrazovanja (od izvrsno obrazovanih do onih koji imaju srednju stručnu spremu), po prvome jeziku, po iskustvu s učenjem stranih jezika, po životnoj dobi i po svrsi zbog koje uče hrvatski jezik. Među polaznicima Croaticuma možemo razlikovati nekoliko skupina:

1. studenti kroatistike ili slavistike sa stranih sveučilišta koje stipendira Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa
2. pripadnici hrvatskoga iseljništva koje u većini slučajeva stipendira Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija
3. gosti-studenti Filozofskoga fakulteta
4. stipendisti Sveučilišta u Zagrebu
5. polaznici koji hrvatski jezik trebaju dobro naučiti kako bi mogli kvalitetno živjeti u Republici Hrvatskoj s kojom su povezani poslom, brakom ili na oba načina.

U sklopu Croaticuma izvode se stručna i znanstvena istraživanja na području hrvatskoga kao drugoga i stranoga jezika, na kojem se tek u novije vrijeme intenzivnije radi u jezikoslovnoj kroatistici. Ciljevi su istraživanja opisati hrvatski jezični sustav „izvana”, razviti metodiku hrvatskoga kao stranoga i drugoga jezika, objaviti najnužnije priručnike i udžbenike koji bi bili osnovno sredstvo za rad.

Kao rezultat znanstvenih istraživanja (projekt Hrvatski za strance koji je 2002. godine odobrilo Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa) i višegodišnjeg iskustva u poučavanju hrvatskoga kao drugog i stranog jezika na Croaticumu nastali su sveučilišni udžbenik Hrvatski za početnike 1 (s rječnikom i fonetskim dodatkom), vježbenica Hrvatski za početnike 1 i CD.

Projekt Metodologija i izrada udžbenika i testiranja za hrvatski kao drugi i strani jezik odobren je početkom 2008. godine, a sastoji se od rada na udžbeniku za stupanj A2+ i B1 (udžbenik Razgovarajte s nama! Udžbenik hrvatskog jezika za više početnike, vježbenica, zvučna vježbenica i CD bit će objavljeni početkom 2009. godine), rada na udžbeniku za stupanj C1, izrade Praga za sporazumijevanje na hrvatskom jeziku i izrade standardiziranih testova za neizvorne govornike prema preporukama CEF-a.

Croaticum i Odsjek za kroatistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu sudjeluju u izradi „joint programmea” pod nazivom *Teaching Bosnian / Croatian / Serbian as Foreign Languages* koji organizira CEEPUS mreža. Uz Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu u njemu sudjeluju sveučilišta u Grazu (kao pokretač projekta), u Ljubljani, u Novome Sadu i Sarajevu. Kurikulum za diplomski studij namijenjen diplomiranim kroatistima i južnim slavistima s navedenih sveučilišta koji žele raditi kao lektori jednoga od ovih južnoslavenskih jezika izrađivat će se 2 godine, a program bi trebao zaživjeti akademske godine 2011./2012. Taj interdisciplinarni studij izvodit će se u Novome Sadu, Sarajevu i Zagrebu.

Na Croaticumu se, središnjem nacionalnom lektoratu za hrvatski kao drugi i strani jezik, izvode hospitacije za kandidate koji ulaze u uži izbor za lektore hrvatskoga jezika na stranim sveučilištima. Usto se organiziraju, u suradnji s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i športa, i stručna dvodnevna savjetovanja za lektore na stranim i hrvatskim sveučilištima.

Sažetak:

Croaticum – Centar za hrvatski kao drugi i strani jezik

Autorice u radu predstavljaju rad i aktivnosti središnjeg nacionalnog lektorata za hrvatski kao drugi i strani jezik - Croaticum, dugogodišnja iskustva s neizvornim govornicima hrvatskog jezika kao i planove za daljnji razvoj i napredak. Posebno se osvrću na dosadašnja znanstvena i stručna istraživanja Croaticumovih djelatnika u području hrvatskog kao drugog i stranog jezika te na koncept izrade nacionalnih ispita za strance i neizvorne govornike hrvatskog jezika.

Summary

Croaticum – A Centre for Croatian as a Foreign and Second Language

The authors in this paper present the work and activities of the central national Study Section for Croatian as a Foreign and Second Language "Croaticum", the longtime experiences with non-native speakers of Croatian language as well as plans for further development and improvement. The authors reflect on current expert research of „Croaticum“ employees in the field of Croatian as a Foreign and Second Language and the concept of national exams for foreigners and non-native speakers of Croatian language.